

**MEMOIRER OG BREVE.
XIX EN
GRONLANDSPRAESTS
1844-49**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649092611

Memoirer og breve. XIX En Gronlandspraests 1844-49 by Julius Clausen & P. Fr. Rist

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

JULIUS CLAUSEN & P. FR. RIST

**MEMOIRER OG BREVE.
XIX EN
GRONLANDSPRAESTS
1844-49**

**MEMOIRER
OG BREVE**

UDGIVNE AF
JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST.

XIX

**EN GRØNLANDSPRÆSTS
OPTEGNELSER**

1844—49

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN

1913

— ◻ — ◻ — ◻ —

**EN GRØNLANDSPRÆSTS
OPTEGNELSER**

1844-49

UDGIVNE AF JULIUS CLAUSEN OG P. F. RIST

TRYKT I 900 EKSEMPLARER

—
LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

INDLEDNING

Forfatteren til disse Optegnelser fra Grønland er Pastor *Carl Emil Janssen*. Han er født i Kjøbenhavn den 21. December 1813 og var en Søn af Kontorchef i 2. slesvigske Kontor i Rentekammeret, Kammerraad *Poul Ernst Janssen* (1782—1830), der 1810 blev gift med Solodanserinde ved det kgl. Theater *Karen Børresen*, (1787—1863). Da *Carl Janssen* var 16 Aar gammel og gik i Skole i Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, døde hans Fader 1830 og hans Moder sad Enke med otte Børn. Hun giftede sig igen 1832 med Kaptajn i Søetaten *Thomas Joachim Lütken* (1786—1842). I Følge *Carl Janssens* Udtalelser har han sat stor Pris paa denne sin Stedfader, der tog sin Afsked fra Marinen som Kommandør 1838, og hans rørende Kærlighed til sin Moder giver sig ikke alene Luft i de inderlige og varme Udtryk, hvori han altid omtaler hende, sit Hjem og sine Søkende; men selve Optegnelserne, der jo er stillede til Moderen, er det bedste Bevis paa hans sønlige Kærlighed. Han fejrer altid hendes Fødselsdag paa den smukkeste Maade i det fjerne Land og uddeler i hendes Navn Gaver af sine fattige Forraad til sin nødlidende Grønlænder-Menighed.

1833 blev *Carl Janssen* Student og gav derefter Skole-Informationer samtidig med at han studerede Theologi. 1840 tog han Attestats og blev strax derpaa Lærer i Dansk og Tysk ved den landøkonomiske Læreanstalt paa Haraldslund ved Aarhus, indtil han et Par Aar

efter, vistnok 1842, da hans Stedfader døde og Moderen anden Gang blev Enke, tog til Kjøbenhavn og blev Lærer ved Helliggeist-Sogneskole.

I Vinteren 1844 blev han ordineret til Missionær i Grønland, og efter at have aflagt den homiletiske og kateketiske Prøve med bedste Karakter begav han sig, som hans Dagbog fortæller, i Maj Maaned paa Rejsen til sin nye Virksomhed. Hans egenlige Grunde til at søge saa langt bort til et øde Land kendes ikke bestemt; sikkert er det kun, at en Familiebegivenhed — en Søsters Skilsmisse fra sin Mand — en nutildags saa højst almindelig Ting, men som i hine Tider næsten blev betragtet som en Skandale og som en Plet paa Familien, — havde gjort et dybt og bittert Indtryk paa hans Sind.

Hans Liv i Grønland fremgaar af de efterfølgende Blade. Som man vil se, blev han først Missionær i Holsteinborg, senere blev han ansat ved det nyoprettede Skolelærer-Seminarium i Sydgrønland; men da det ikke lykkedes dengang at skaffe dette Elever, blev han 1851 udsendt til Julianehaab Distrikt og endelig 1853, da hans Svoger, Pastor *Steenberg*, forlod Grønland, ansat som Forstander for Seminariet i Sydgrønland og Missionær ved Godthaab og Fiskernæsset.

Da *Steenberg* i 1849 gjorde en Rejse hjem til Danmark, havde han ogsaa det Haab at finde en Livsledsagerinde, der vilde følge ham til Grønland, og da han efter Løfte besøgte *Janssens* Familie i Kjøbenhavn, fandt han i dennes yngste Søster det, han søgte. Men Vennen havde ogsaa paalagt ham at udsøge sig en Brud, hvorom han ogsaa havde skrevet til sin Moder; og denne bevægede da sin Datters gode Veninde og tidligere Skolekammerat at følge den nygifte Familie *Steenberg* til Grønland, efter at Forlovelsen mellem hende og Sønnen gennem Breve var bleven aftalt. Den unge Pige hed *Louise Sophie Frederikke Luplau*, og var født i Vallø 1827 som yngste Datter af Præsten *Ludvig*

Ferdinand Luplau, der var død 1837, og *Marie Elisabeth Bernburg*.

Et nyt Liv randt op for *Carl Janssen*, da han den 8. November 1849 blev gift i Godthaab med den unge, udmærket begavede Kvinde. Men fra nu af indstiller han sine egne Optegnelser. Hidindtil havde han, naar Lejlighed gaves, paa smaa Oktav-Ark nedskrevet sine Beretninger til Moderen om sit grønlandske Liv, undertiden daglig i de mange ensomme Timer, undertiden i Konebaaden paa aaben Sø, undertiden i Rejseteltet paa en øde Ø; og naar Tiden da kom, at der gik Skib til Danmark, samlede han de løse Ark sammen i Hæfter og sendte dem afsted. Det er disse Hæfter, som her udgives. De udgør fem ret tykke Bind; baade deres Omfang og deres Indhold, der undertiden gentager sig, undertiden ogsaa er temmelig uden Interesse, har kun tilladt deres Udgivelse i en forkortet Form.

Efter *Janssens* Giftermaal fortsætter derimod hans Hustru Beretningerne fra Grønland til Hjemmet i Danmark til stor Lettelse for ham, der var altfor optaget af sin store Virksomhed, sine gejstlige Hverv og sine pædagogiske Pligter; men hun er ham paa en vis Maade en udmærket Stedfortræder, thi hendes Optegnelser, der ligeledes er bevarede, giver Hjemmet i Danmark langt nøjagtigere Oplysninger om hendes og hendes Mands Liv. De er udmærket skrevne, men af en ganske anden privat Karakter end Mandens og har derfor langt mindre Interesse for andre Læsere. Medens hans Beretninger vrimler af Oplysninger om Grønland og Grønlanderne, fortaber hun sig i Begivenhederne indenfor deres fire Vægge, og særlig er hendes Omtale af hendes Mand og hendes Børn og alle de Glæder og Sorger, der knytter sig til disse, af en egen rørende Ynde, men de egner sig ikke til Udgivelse.

I mange Aar havde Pastor *Janssen* fungeret ved alle Sydgrønlands Kolonier lige fra Holsteinborg til Pamiægdruk i Julianehaabs Missionariat Syd for Statenhuk,

da han paa en Rejse til Udstedet Narsak i Februar 1856 pludselig blev angrebet af et voldsomt Gigtanfald, og maatte liggende paa nogle Kasser i den aabne Konebaad roes de to Mil hjem til Godthaab, hvor han blev baaret i Land. Efter tre Maaneders Sygeleje maatte han 1857 søge Hjemlov efter 13 Aars uafbrudt Virksomhed i den grønlandske Missions Tjeneste, for ikke mere at vende tilbage.

Den 20. Marts 1858 blev han udnævnt til Sognepræst i Sørbymagle og Kirkerup i Sorø Amt. Han foretog efter Missionskollegiets Ordre en Revision af den grønlandske Salmebog og det grønlandske Ritual, ligesom han ogsaa er Forfatter til flere mindre Arbejder vedrørende grønlandske Forhold. 1872 blev han forflyttet til Vørslev og Jordløse Sognekald i Holbæk Amt, hvor han virkede, til han tog sin Afsked 1881. Han døde i København den 9. April 1884. Hans Enke døde i Valby 1895.

Deres Børn har nu, 100 Aar efter deres Fader blev født, overladt os hans Optegnelser til Udgivelse.

Udg.